

Ungdomsråd

Retningslinjer for

- Mandat
- Oppnevning og konstituering
- Arbeidsform

INNHold

1. Prinsipp for brukermedvirkning.....	4
2. Mandat for ungdomsråd	5
2.1. Ungdomsrådet skal bidra til å oppnå	5
2.2. Ungdomsråd skal være	5
2.3. Ungdomsrådets oppgaver er å.....	5
3. Arenaer for brukermedvirkning	6
3.1. Møter	6
4. Ungdomsrådets sammensetting.....	6
4.1. Rekruttering.....	6
4.2. Oppnevning	6
5. Arbeidsform og administrasjon av ungdomsrådet.....	7
6. Kompetanse	7
7. Forventninger til medlemmer i ungdomsrådet.....	7
8. Habilitet og konfidensialitet	8
9. Økonomi	8
Vedlegg 1 – Uttrekk fra lover og vedtekter	9
Vedlegg 2 - Taushetserklæring	10
Vedlegg 3 - Møtegodtgjørelse.....	11

Forkortelser og definisjoner:

HF	Helseforetak
RHF	Regionalt helseforetak
UR	Ungdomsråd

I dette dokumentet forstås dersom ikke annet er presisert:

«[Helseforetak](#)» anvendes både om regionalt helseforetak og heleide helseforetak som utøver pasientbehandling (sykehusforetak og sykehusapotek).

«Brukernes erfaringskompetanse» og «brukerkompetanse» benyttes synonymt. Slik kompetanse innehas slik vi forstår det i dette dokumentet, av personer med egne erfaringer som pasienter og pårørende, fortrinnsvis i spesialisthelsetjenesten. Personer med brukerkompetanse har gjennom dialog med andre i samme situasjon (vanligvis i brukerorganisasjoner) vært gjennom en prosess hvor personlige erfaringer er bearbeidet slik at de blir omgjort til generaliserte beskrivelser og eventuelt med endringsforslag.

INNLEDNING

I [protokoll](#) fra foretaksmøte mellom Helse- og omsorgsdepartementet og de regionale helseforetak 12. januar 2016 ble følgende oppdrag gitt:

Sitat:

«Punkt 3.2.4 Etablering av ungdomsråd

Brukermedvirkning er lovfestet i pasient- og brukerrettighetsloven og i helseforetaksloven. Regjeringen ønsker mer enhetlig praksis ved oppnevning av brukerutvalg og brukermedvirkning i styrene. Det er derfor stilt krav om etablering av felles retningslinjer for brukermedvirkning for regionale helseforetak og helseforetak. Det er ønskelig at retningslinjene også har bestemmelser om at alle helseforetak skal etablere ungdomsråd.»

Foretaksmøtet ba de regionale helseforetakene om at det i felles retningslinjer for brukermedvirkning for regionale helseforetak og helseforetak tas inn bestemmelser om at alle helseforetak skal etablere ungdomsråd.

Retningslinjene kan være veiledende for private ideelle sykehus med driftsavtale.

Forslaget til retningslinjer, som skal være et felles minstemål for brukermedvirkning i ungdomsråd på systemnivå.

1. PRINSIPP FOR MEDVIRKNING UNGDOMSRÅD

- A. Ungdomsrådet skal representere alle pasienter og pårørende i helseforetakets virksomhetsområde.
- B. Ungdomsrådsrepresentantenes erfaringskompetanse er likeverdig med helsefaglig og administrativ kompetanse, og er relevant på alle nivå i helsetjenesten.
- C. Ungdomsrådsrepresentantene må være bevissthet på sin rolle som representant og bør ha et bearbeidet forhold til egne erfaringer.
- D. Ungdomsrådet skal ikke behandle saker om enkeltpasienter eller ansatte.
- E. Helseforetaket skal legge til rette for brukermedvirkning gjennom ungdomsråd:
 - a. det skal skje gjennom at ungdomsrådsrepresentanter gis reell innflytelse, og at brukerkompetansen blir benyttet ved planlegging, beslutning, gjennomføring og evaluering
 - b. brukersynspunkt skal fremkomme i rapportering etter plan- og meldesystemet.(jf foretaksloven §34 og vedtekter for regionale helseforetak § 14)

- c. det skal etableres ungdomsråd ved alle sykehusforetak. Helseforetakene etablerer egne mandat for sine ungdomsråd, og bør gjøres med utgangspunkt i retningslinjen for ungdomsråd
- d. ungdomsrådsrepresentantene skal honoreres

2. MANDAT FOR UNGDOMSRÅD

2.1. UNGDOMSRÅDET SKAL BIDRA TIL Å OPPNÅ

- helsetjenester av god kvalitet uavhengig av alder, kjønn, seksuell orientering, bosted, etnisk opprinnelse, sosial status, sykdom/diagnose og funksjonsnedsettelse
- god samhandling, og gode helhetlige pasientforløp
- god medvirkning fra pasienter og pårørende og deres organisasjoner
- samarbeid mellom ungdomsråd

2.2. UNGDOMSRÅD SKAL VÆRE

- et rådgivende organ for administrasjonen, sykehuset og klinikker i saker av strategisk karakter som angår tilbudet til unge pasienter og pårørende i virksomhetsområdet
- et forum for tilbakemelding fra pasienter og pårørende om generaliserte erfaringer innenfor helseforetakets ansvarsområde og oppgaver

2.3. UNGDOMSRÅDETS OPPGAVER ER Å

- bidra i mål- og strategiarbeid, forbedrings- og omstillingsprosesser, i øvrige faglige prosjekter og delta/medvirke/bidra i råd og utvalg i alle saker som angår tjenestetilbudet til barn og unge, herunder å medvirke til god kvalitet i pasientforløp
- delta i helseforetakets arbeid med å sikre gode overganger mellom barne- og voksenavdelinger og øvrige overganger internt i helseforetaket eller med kommuner
- fremme saker av betydning for pasienter og pårørende
- lage årsrapport om egen virksomhet
- avgi innspill til relevante planer og utredninger
- etter nærmere behov og avtale, arrangere og/eller delta på relevante konferanser og kurs
- samarbeide med andre ungdomsråd og eget (andre) brukerutvalg via samlinger og deltakelse på møter. Her bør koordinator for ungdomsrådet bistå.
- ha kontakt med bruker- og pasientombud i opptaksområdet
- evaluere egen virksomhet minst en gang i løpet av funksjonsperioden
- sette opp årlig møteplan i samarbeid med administrasjonen

3. ARENAER FOR BRUKERMEDVIRKNING

3.1.MØTER

Ungdomsrådet skal innenfor budsjettammen holde så mange møter som det selv mener er nødvendig for å gjennomføre oppdraget sitt. Det skal være dialog mellom ungdomsrådet og helseforetaket i saker som er av spesiell interesse for ungdomsrådet.

Innkalling og sakliste sendes ut en uke før møtet.

I helseregionen bør det arrangeres møte mellom ungdomsrådene, evt. representanter for ungdomsrådene.

4. UNGDOMSRÅDETS SAMMENSETTING

Ved oppnevning av nytt ungdomsrådet skal både hensynet til kontinuitet og fornyelse ivaretas. Medlemmer i ungdomsrådet skal selv ha erfaring som pasient- og/eller pårørende, og bør komme fra opptaksområdet eller ha annen tilknytning til sykehuset/helseforetaket.

Antall medlemmer besluttet lokalt, bl.a. ut fra foretakets størrelse. Representantene er personlig oppnevnt av helseforetaket på bakgrunn av representantens erfaringer, kompetanse, nettverk, verv og organisasjonstilknytning.

Dette innebærer at:

- sammensetningen av ungdomsrådet skal gjenspeile helseforetakets virksomhetsområde, vanligvis gjennom balansert representasjon fra somatikk, psykisk helsevern, habilitering og tverrfaglig spesialisert rusbehandling
- pårørendeperspektivet er representert
- alminnelige prinsipper for kjønnsmessig representasjon ivaretas
- aldersmessig (13-26 år) og geografisk representasjon søkes ivaretatt

4.1.REKRUTTERING

Representanter rekrutteres fra sykehusets klinikker og/eller bruker- og pårørendeorganisasjoner. Kliniske avdelinger kan foreslå nye medlemmer til ungdomsrådet.

4.2.OPPNEVNING

Ungdomsrådet oppnevnes av sykehusledelsen i helseforetaket.

Administrerende direktør kan oppnevne nye medlemmer i perioden dersom noen fratrer.

Ungdomsrådets funksjonsperiode er ett eller to år. Medlemmer skal som hovedregel ikke oppnevnes for mer enn tre perioder, det vil si seks år.

Ungdom under 18 år må ha avklart vervet med sine foresatte.

5. ARBEIDSFORM OG ADMINISTRASJON AV UNGDOMSRÅDET

Det skal sikres en god arbeidsform i og tilstrekkelig sekretariatsfunksjon for ungdomsrådet.

- A. Ungdomsrådsmøtene ledes av rådets leder eller nestleder eventuelt medlemmer.
- B. Helseforetaket skal sørge for koordinator-/sekretærfunksjon, og at sakene blir tilstrekkelig opplyst for behandling i ungdomsrådet.
- C. Ungdomsrådets møter kan lukkes hvis det ønskelig/behov fra medlemmer i ungdomsrådet
- D. Ungdomsrådets medlemmer og administrasjonen (ansatte i helseforetaket) kan foreslå saker til ungdomsrådet.
- E. Helseforetaket bør møte i ungdomsrådet med administrerende direktør og/eller administrerende direktørs representant.
- F. Forslag til protokoll/referat godkjennes av møteleder og publiseres umiddelbart på helseforetakets nettside. Protokoll/referat godkjennes av medlemmer etter møte eller i ungdomsrådets påfølgende møte.

6. KOMPETANSE

Helseforetaket skal ved oppnevning av nytt ungdomsråd og gjennom hele funksjonsperioden gi grunnleggende opplæring om helseforetaket og deres hovedoppgaver, lover og rettigheter, styrings- og finansieringssystem samt klargjøre forventninger til medlemmene i ungdomsrådet og ungdomsrådets rolle.

[Digital grunnopplæring for brukerrepresentanter på systemnivå](#)

7. FORVENTNINGER TIL MEDLEMMER I UNGDOMSRÅDET

Medlemmer i ungdomsråd skal:

- prioritere møter og andre oppgaver de tar på seg som medlem i ungdomsrådet, og sette seg inn i sakene som skal behandles
- bidra til et godt samarbeidsklima i ungdomsrådet, og til et godt samarbeid med helseforetaket
- eventuelt holde kontakt med egen organisasjon og nettverk
- følge helseforetakets etiske retningslinjer

8. HABILITET OG KONFIDENSIALITET

Ungdomsrådet er et viktig organ i helseforetaket, og vil i kraft av sin rolle kunne få tilgang til informasjon av sensitiv karakter og kunne påvirke beslutninger som angår andre helseforetak, private aktører og andre interessenter.

Forvaltningslovens regler for habilitet gjelder også for medlemmer i ungdomsråd.

Medlem i ungdomsråd skal ikke samtidig være involvert i virksomheter med forretningsmessige interesser i regionale helseforetak/helseforetak.

Medlem i ungdomsråd bør som hovedregel ikke være ansatt i samme helseforetak. Hvis medlem er ansatt i helseforetaket må det utarbeidet gode rutiner for habilitetsavklaring i forhold til saker som behandles.

Medlemmer i ungdomsrådet undertegner taushetserklæring (vedlegg 2)

9. ØKONOMI

Ungdomsrådets budsjett vedtas av helseforetaket i forbindelse med helseforetakets årlige budsjettbehandling.

Uttrekk fra Lov om helseforetak

§ 35. Pasienters og andre brukeres innflytelse

Regionalt helseforetak skal sørge for at representanter for pasienter og andre brukere blir hørt i forbindelse med utarbeidelse av plan i henhold til § 34 annet ledd annet punktum.

Regionalt helseforetak skal sørge for at virksomheter som yter spesialisthelsetjenester og andre tjenester som hører naturlig sammen med dette, etablerer systemer for innhenting av pasienters og andre brukeres erfaringer og synspunkter.

Uttrekk fra vedtekter for regionale helseforetak

§ 14 Medvirkning fra pasienter og pårørende

Styret skal påse at pasienters og pårørendes rettigheter og interesser blir ivaretatt, blant annet gjennom et fast samarbeid med deres organisasjoner.

Styret skal også påse at samiske organisasjoner, nasjonale minoritetsorganisasjoner og innvandrersorganisasjoner i helseregionen blir hørt i arbeidet med planlegging og drift av tjenestene.

Styret skal også påse at erfaringer, behovsvurderinger, prioriteringer og synspunkter som innhentes fra pasienter og pårørende og deres organisasjoner, gis en sentral plass i arbeidet med planleggingen og i driften av virksomhetene. Det skal fremgå av oversendelsen av årlig melding at brukerutvalg har fått forelagt meldingen før denne sendes departementet, jf. § 15. (...)

VEDLEGG 2 - TAUSHETSERKLÆRING

Taushetserklæring for ungdomsrådets representanter.

Det følger av helseforetaksloven § 5 og spesialisthelsetjenesteloven § 6-1 at forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt (§§ 13 til 13e) gjelder for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for foretaket. Ungdomsrådsrepresentantens deltakelse i ungdomsråd m.v. innebærer å utføre en tjeneste for et helseforetak/regionalt helseforetak og forvaltningslovens taushetspliktsregler gjelder derfor.

Taushetspliktsreglene bestemmer også at den som utfører tjeneste eller arbeid for foretaket plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.”

Jeg er oppmerksom på at taushetserklæringen også gjelder etter at jeg har sluttet i ungdomsrådet. Jeg er kjent med at overtredelse av disse bestemmelsene kan føre til straffeansvar etter straffelovens §§ 209 - 210g.

I saker der det kan være tvil om i hvilken utstrekning opplysninger og dokumenter kan diskuteres fritt, skal ungdomsrådet selv/medlemmet selv ta dette opp med oppdragsgiver.

Undertegnede forplikter seg til å overholde den lovbestemte taushetsplikten om forhold jeg blir kjent med i min tjeneste som representant i ungdomsrådet.

Sted/dato

Underskrift

.....

.....

VEDLEGG 3 - MØTEGODTGJØRELSE

Ungdomsrådet skal følge [retningslinjer](#) etablert for godtgjøring av brukerrepresentanter på systemnivå. Møtegodtgjørelse til ungdomsrepresentanter utgjør halvparten av disse timesatsene:

Godtgjøring for medlemmer og leder (pr 2023)

Medlemmer i ungdomsrådet får en møtegodtgjørelse pålydende kr 259,- pr. time inntil seks timer pr. møtedag. Leder får møtegodtgjørelse på kr 343,- pr. time inntil seks timer pr. møtedag for møter som ledes av vedkommende.

Ved forfall fra leder, godtgjøres annen møteleder etter avtale.

Møteforberedelser i forkant av ordinære møter kan godtgjøres med kr 259,- pr. time i inntil to timer. Leder kan få godtgjort for inntil fire timer for forberedelser til møter som ledes av vedkommende.